

**MINISTERUL EDUCAȚIEI
UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE ȘTIINȚĂ ȘI TEHNOLOGIE
POLITEHNICA BUCUREȘTI - CENTRUL UNIVERSITAR PITEȘTI
ȘCOALA DOCTORALĂ *FILOLOGIE***

TEZĂ DE DOCTORAT

Conducător de doctorat:

Prof. univ. dr. habil. Liliana SOARE

Student-doctorand:

Gabriela ILINCA (COMĂNESCU)

PITEȘTI

2024

MINISTERUL EDUCAȚIEI
UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE ȘTIINȚĂ ȘI TEHNOLOGIE
POLITEHNICA BUCUREȘTI - CENTRUL UNIVERSITAR PITEȘTI
ȘCOALA DOCTORALĂ *FILOLOGIE*

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

***CONTRIBUȚIA SCRITORILOR CĂLĂTORI DIN SECOLUL AL
XIX-LEA LA DEZVOLTAREA LIMBII ROMÂNE LITERARE***

Conducător de doctorat:

Prof. univ. dr. habil. Liliana SOARE

Student-doctorand:

Gabriela ILINCA (COMĂNESCU)

PITEȘTI

2024

CUPRINS

INTRODUCERE	7
I. TENDINȚE DE DEZVOLTARE/ MODERNIZARE A LIMBII ROMANE LITERARE IN SECOLUL AL XIX-LEA	13
1. Cadrul general	13
2. Etapele limbii române literare moderne	14
3. Reromanizarea limbii române	17
4. Curentul latinist	18
5. Influența franceză	20
6. Tendința italianizantă	22
7. Tendința pumnistă	23
8. Problema ortografică	24
9. Tendințe în lexicografie	26
II. CONTURAREA UNUI GEN: LITERATURA DE CĂLĂTORIE	28
1. Literatura de călătorie - o literatură de frontieră?	30
2. Tipologia literaturii de călătorie	33
3. Literatura de călătorie în spațiul cultural românesc al secolului al XIX-lea	36
III. LIMBA ROMÂNĂ LITERARĂ ÎN TEXTELE DE CĂLĂTORIE ALE SECOLULUI AL XIX-LEA	44
1. Concepții despre limba literară ale scriitorilor călători din secolul al XIX-lea	44
2. Particularități fonetice ale textelor scriitorilor călători	49
3. Particularități morfosintactice ale scrierilor de călătorie din secolul al XIX-lea	54
3.1. Morfologia	54
3.1.1. Substantivul	54
3.1.2. Articolul	58
3.1.3. Verbul	60
3.1.4. Adjectivul	64
3.1.5. Pronumele	67
3.1.6. Numeralul	69
3.1.7. Adverbul	70
3.1.8. Prepoziția	72
3.1.9. Conjunția	74
3.1.10. Interjecția	75
3.2. Sintaxa	75
3.2.1. Funcții sintactice	76

3.2.1.1. Subiectul	76
3.2.1.2. Predicatul	78
3.2.1.3. Predicativul suplimentar	81
3.2.1.4. Atributul	81
3.2.1.5. Apoziția	86
3.2.1.6. Complementul direct.....	86
3.2.1.7. Complementul secundar	89
3.2.1.8. Complementul indirect.....	90
3.2.1.9. Complementul prepozițional.....	90
3.2.1.10. Complementul de agent.....	92
3.2.1.11. Complementul posesiv.....	92
3.2.1.12. Complementul comparativ și construcțiile comparative.....	93
3.2.1.13. Circumstanțialul de loc.....	93
3.2.1.14. Circumstanțialul de timp.....	95
3.2.1.15. Circumstanțialul de mod.....	97
3.2.1.16. Circumstanțialul de cauză.....	98
3.2.1.17. Circumstanțialul de scop.....	100
3.2.1.18. Circumstanțialul condițional.....	100
3.2.1.19. Circumstanțialul concesiv.....	101
3.2.1.20. Circumstanțialul consecutiv.....	102
3.2.1.21. Circumstanțialul instrumental.....	103
3.2.1.22. Circumstanțialul sociativ.....	103
3.2.1.23. Circumstanțialul de relație.....	103
3.2.1.24. Circumstanțialul de excepție.....	104
3.2.1.25. Circumstanțialul cumulativ.....	104
3.2.2. Coordonarea și conectorii	104
3.2.2.1. Conectori copulativi	104
3.2.2.2. Conectori adversativi	105
3.2.2.3. Conectori disjunctivi	106
3.2.2.4. Conectori concluzivi	107
3.3. Negația	107
3.4. Modalizarea	111
3.5. Structuri de tematizare	113
3.6. Conectori pragmatici	115

IV.	LEXICUL TEXTELOR DE CĂLĂTORIE DIN SECOLUL AL XIX-LEA	122
	4.1. Elemente regionale și arhaice	123
	4.1.1. Regionalisme și termeni sau expresii populare	123
	4.1.2. Arhaisme	124
	4.2. Lexicul neologic	126
	4.2.1. Interferențe/influențe neologice în lexical textelor de călătorie	127
	4.2.1.1. Influența latinistă	127
	4.2.1.2. Influența limbii franceze	128
	4.2.1.3. Influența limbii italiene	133
	4.2.1.4. Influența limbii ruse	134
	4.2.2. Clasificarea semantică a neologismelor din textelor de călătorie	135
	4.2.2.1. Termeni din domeniul culturii și cel al științelor	135
	4.2.2.2. Termeni din domeniul socio-economic	137
	4.2.2.3. Termeni din domeniul politico-administrativ și militar	138
	4.2.2.4. Termeni din viața mondenă	141
	4.2.2.5. Termeni din aria semantică a călătoriei	143
	4.2.3. Toponimie, antroponimie și etnonimie în lexicul textelor de călătorie	143
	4.2.4. Adaptarea neologismelor	147
	4.2.4.1. Adaptarea fonetică a neologismelor	147
	4.2.4.2. Adaptarea morfologică a neologismelor	149
	4.2.4.3. Adaptarea semantică a neologismelor	150
	4.2.4.3.1. Glosarea – mijloc de adaptare semantică a neologismelor ...	151
	4.2.4.3.2. Calcul semantic	153
	4.3. Formarea cuvintelor	155
	4.3.1. Derivarea cu sufixe	155
	4.3.2. Derivarea cu prefixe	158
	4.3.3. Compunerea	159
	4.4. Sinonimia în textele de călătorie	160
V.	STRUCTURA LIMBAJULUI FIGURATIV	164
	5.1. Figuri de contiguitate	165
	5.1.1. Metonimia	165
	5.1.2. Sinecdoca	165
	5.2. Figuri de analogie	166

5.2.1. Metafora	166
5.2.2. Comparația	167
5.2.3. Personificarea	169
5.2.4. Epitetul	169
5.3. Figuri de insistență și figuri de atenuare	175
5.3.1. Enumerația	175
5.3.2. Perifraza.....	177
5.3.3. Litota.....	177
5.3.4. Ironia.....	178
5.4. Figuri de repetiție	178
5.4.1. Repetiția	178
5.4.2. Anafora	179
5.4.3. Polisindetonul	179
5.5. Figuri de opoziție	179
5.5.1. Antiteza	179
5.5.2. Oximoronul	180
5.6. Figuri de adresare	180
5.6.1. Invocația retorică	180
5.6.2. Interogația retorică	181
5.6.3. Exclamația retorică	182
VI. STRUCTURA DISCURSULUI NARATIV	183
6.1. Discursul raportat	183
6.1.1. Discursul direct	184
6.1.2. Discursul indirect	187
6.1.3. Discursul indirect liber	188
6.1.4. Discursul direct liber.....	189
6.2. Narația	189
6.3. Descrierea	193
6.3.1. Descrierea de tip tablou	194
6.3.2. Descrierea de tip portret	197
6.3.3. Descrierea operelor de artă	199
CONCLUZII	201
BIBLIOGRAFIE.....	205

REZUMAT

CONTRIBUȚIA SCRITORILOR CĂLĂTORI AI SECOLULUI AL XIX-LEA LA DEZVOLTAREA LIMBII ROMÂNE LITERARE

Teza de doctorat *Contribuția scriitorilor călători ai secolului al XIX-lea la dezvoltarea limbii române literare* își propune să demonstreze, prin argumente lingvistice, că scriitorii călători ai secolului al XIX-lea au avut o contribuție semnificativă la dezvoltarea limbii literare moderne. În acest sens, au fost identificate particularitățile fonetice, lexicale, morfologice, sintactice și stilistice ale unui corpus de 22 de texte de călătorie din secolul al XIX-lea, aparținând celor mai cunoscuți scriitori călători din această perioadă. Demersul original constă în abordarea textelor de călătorie din secolul al XIX-lea din perspectiva limbii, cu scopul de a demonstra aplicabilitatea teoriilor narrative și lingvistice asupra textului de călătorie și, totodată, în diversitatea exemplificărilor care vor îmbogăți literatura de specialitate.

Având ca scop ilustrarea și atingerea obiectivelor specifice cercetării, lucrarea are următoarea structură: introducerea, care delimitează actualitatea temei investigate, motivarea lucrării, obiectivele, suportul metodologic și științific, metodele și procedeele de cercetare, dar și noutatea științifică a lucrării, șase capitole segmentate în subcapitole, urmate de concluzii, care subliniază îndeplinirea obiectivelor propuse și bibliografia, care consemnează sursele pe care se bazează aparatul teoretic și aplicativ.

Primul capitol, *Tendențe de dezvoltare/modernizare a limbii române literare în secolul al XIX-lea*, este consacrat prezentării coordonatelor cultural-lingvistice ale dezvoltării limbii române literare, a etapelor limbii române literare moderne și a tendințelor de dezvoltare a acesteia: ideile latiniste, influența franceză, italianismul, analogismul pumnist, problemele ortografice, lexicografia. În această perioadă au apărut diverse curente lingvistice care, deși diferite între ele, urmăreau același obiectiv: formarea unei limbi române literare unitare. Din punct de vedere lingvistic, această perioadă se caracterizează prin îmbogățirea vocabularului cu neologisme și adaptarea acestora, utilizarea limbii vorbite de popor ca bază pentru dezvoltarea limbii literare, înlocuirea alfabetului chirilic cu cel latin și stabilirea unei ortografii fonetice.

Capitolul al II-lea, *Conturarea unui gen: literatura de călătorie*, fixează locul pe care îl ocupă literatura de călătorie ca tip de scriitură, la frontiera literaturii cu extraliterarul, subliniind

principiile care o individualizează, marea diversitate de forme și criteriile în funcție de care au fost clasificate de exegeză textele de călătorie.

Literatura de călătorie poate fi considerată un gen literar distinct, care, deși nu poate fi definit într-un mod absolut, are principii care îl individualizează: tema centrală a călătoriei; accent pus pe realitate, preferând-o ficțiunii; prezența naratorului puternic reflectată; mare diversitate formală; componenta imagologică.

Marea diversitate de forme a textelor de călătorie a permis exegezei o clasificare¹ a acestora în funcție de criterii diferite: formă, scop, categorie a literaturii de frontieră, dar și o tipologie a călătorului și a călătoriilor.

De asemenea, această parte se oprește asupra literaturii de călătorie în spațiul cultural românesc al secolului al XIX-lea, grupând scriitorii călători din corpus în ordine cronologică, în funcție de provinciile istorice cărora le aparțin și tipul scrierilor de călătorie pe care le-au abordat: Dinicu Golescu, Dimitrie Bolintineanu, Grigore Alexandrescu, Ion Voinescu, Nicolae Filimon, Alexandru Pelimon, Cezar Bolliac (Țara Românească); Gheorghe Asachi, Vasile Alecsandri, Dimitrie Rallet, Costache Negri, Costache Negruzzi, Duiliu Zamfirescu (Moldova); August Treboniu Laurian, Ion Codru Drăgușanu, Iosif Vulcan, Ioan Slavici (Transilvania).

Capitolul al III-lea, *Limba română literară în textele de călătorie ale secolului al XIX-lea* este dedicat studiului trăsăturilor de tip fonetic, morfologic și sintactic ale textelor din corpus, constatându-se că acestea constituie un material lingvistic elocvent pentru înțelegerea trăsăturilor limbajului din secolul al XIX-lea.

Un prim subcapitol este consacrat concepțiilor despre limba literară ale scriitorilor călători analizați, care au considerat unificarea limbii literare o obligație a generației pe care o reprezentau și în acest sens și-au exprimat opinii, uneori în contradictoriu, care au stat la baza modernizării limbii literare. Inspirându-se din limbile altor culturi, aceștia au depus eforturi pentru a transforma limba veche într-un instrument potrivit pentru exprimarea ideilor omului modern. Opiniile scriitorilor călători despre modernizarea limbii literare erau extrem de diverse. Deși toți urmăreau crearea limbii române literare unitare, fiecare avea o viziune proprie asupra înfăptuirii acestui

¹ Sunt valorificate clasificările realizate de Mihai Zamfir, *Din secolul romantic*, Editura Cartea Românească, București, 1989; Mircea Angheliescu, *Lâna de aur. Călătorii și călătoriile în literatura română*, Editura Cartea românească, București, 2015; Florin Faifer, *Semnele lui Hermes. Memorialistica de călătorie (până la 1900) între real și imaginar*, Editura Minerva, 1993.

ideal. În fiecare provincie, ideile lor despre limbă s-au cristalizat în curente distincte, care au generat adesea controverse constructive. Aceste dezbateri au contribuit la perfecționarea normelor lingvistice, îmbogățirea vocabularului și clarificarea direcțiilor de evoluție a limbii literare, punând bazele unei conștiințe filologice esențiale pentru cultura națională.

În continuare, analiza aspectelor fonetice ale textelor de călătorie relevă, în primul rând, particularități specifice variantei muntenești a limbii române literare, dar și trăsături de altă proveniență dialectală. Se întâlnesc forme fonetice arhaice, regionale sau influențe ale lexicului străin. Limba textelor de călătorie analizate este un amestec de forme fluctuante, explicabil prin contopirea vechilor variante literare, a apariției unor sisteme ortografice etimologice și fonologice, a inexistenței unor reguli de adaptare fonetică a neologismelor pătrunse în limbă. Treptat, însă, până spre sfârșitul secolului, se diminuează numărul formelor fluctuante, înregistrându-se o vădită tendință de unificare și echilibrare a structurii fonetice a limbii române literare.

Morfosintaxa trece prin anumite schimbări, mai ales sub influența modelelor latino-romanice. Se remarcă faptul că tendința este, pe de o parte, în sensul unificării limbii literare, iar pe de altă parte, în sensul modernizării. Limba scriitorilor călători ai secolului al XIX-lea are o factură modernă, dar se deosebește în multe privințe de limba literară actuală, cuprinzând trăsături morfosintactice care nu se regăsesc în limba literară de astăzi. Acest lucru este firesc, având în vedere perioada în care sunt scrise aceste texte de călătorie, o perioadă dominată de căutări și eforturi de a duce la capăt procesul de modernizare a limbii române literare.

În flexiunea substantivului se remarcă îmbogățirea clasei neutrelor prin atragerea de neologisme, întărirea opozițiilor gramaticale de număr, mai multe particularități ale marcării cazurilor oblice. La adjectiv, clasele de flexiune și tipurile importante de omonimii din interiorul lor sunt aceleași ca în limba actuală, în timp ce mijloacele de realizare a gradării sunt în stadii diferite de gramaticalizare. Morfologia verbului reflectă un număr mare de situații de variație, determinate de trecerea la modelul lingvistic latino-romanice, dar și de încercarea internă de constituire a normei unice. La pronume, schimbările sunt diferite, în funcție de tipul acestora: pronumele personal și cel posesiv au un caracter mai stabil, în timp ce pronumele demonstrativ, pronumele relativ și cel nehotărât au variații formale mai însemnate, procesul de constituire a normei literare ducând la o oarecare reducere a numărului de forme. În ceea ce privește numeralul, se constată modificări neesențiale în privința inventarului de forme și a utilizărilor acestora.

Inventarul adverbelor, prepozițiilor și conjuncțiilor reflectat în corpus este o îmbinare de elemente vechi și neologice.

Sintaxa secolului al XIX-lea rămâne în mare parte neschimbată la nivel fundamental. Procesele de variație sintactică și gramaticalizare își urmează cursul firesc, de obicei lent. Modernizarea limbii se manifestă în principal prin schimbări în modelele de construcție a enunțurilor, structuri de tematizare, modalizare, exprimarea negației, prin îmbogățirea vocabularului cu noi conectori și prin creșterea diversității în variațiile sintactice.

Capitolul al IV-lea, *Lexicul textelor de călătorie din secolul al XIX-lea* urmărește configurația vocabularului, nivelul limbii marcat cel mai puternic de influențele școlii latiniste, pe de o parte, și de contactul cu alte limbi, pe de alta. Puternica tradiție a curentului latinist are încă ecouri în lexicul scriitorilor călători, manifestându-se prin creații latinizante și împrumuturi latinești. La acest nivel, tendințele normei supradialectale sunt mai vizibile decât în alte compartimente ale limbii, lexicul fiind cel mai deschis către influențele străine. Norma se manifestă atât prin înlăturarea termenilor arhaici și regionali, cât și prin adaptarea unui număr relativ mare de neologisme.

Analiza lexicului neologic din perspectiva provenienței termenilor a relevat faptul că, în anumite sectoare, predomină împrumuturi dintr-o anumită limbă. S-a constatat că în domeniul muzical predomină termenii de origine italiană; în cel militar, sunt mai frecvente neologismele de proveniență rusă sau influențate de aceasta, iar cei de origine franceză, cei mai numeroși, apar preponderent în domeniile culturii, politicii, administrației și vieții mondene.

Un alt aspect analizat este cel al adaptării noilor termeni la sistemul fonetic și morfologic al limbii române, precum și modul în care aceștia sunt explicați, pentru a facilita înțelegerea textului și impunerea lor în limbă.

În ceea ce privește creațiile lexicale interne, se observă că, în această perioadă caracterizată prin pătrunderea masivă a neologismelor în limbă, sunt mai puțin frecvente decât împrumuturile. Analiza evidențiază o reprezentare modestă a modalităților interne de îmbogățire a vocabularului, precum derivarea și compunerea.

Cercetarea relațiilor semantice a relevat faptul că sinonimia este cel mai bine reprezentată în această perioadă. O pondere semnificativă cunoaște sinonimia lexicală, împrumuturile lexicale creând serii bimembre și trimembre de sinonime. Mai puțin reprezentate sunt sinonimia afixală și cea lexico-frazeologică.

În capitolul *Structura limbajului figurativ*, analiza s-a oprit asupra nivelului figurativ pentru a evidenția modalitățile de rafinare a trăsăturilor stilului beletristic al perioadei. Scriitorii călători ai secolului al XIX-lea încep să se distanțeze de cei din perioada precedentă, această depărtare reflectându-se și în modul lor de a se exprima în limbajul artistic. Analiza limbajului figurativ a avut în vedere identificarea figurilor de contiguitate (metonimia, sinecdoca), de analogie (metafora, personificarea, comparația, epitetul), de insistență și de atenuare (enumerarea, perifraza, litota, ironia), de repetiție (repetiția, anafora, polisindetonul), de opoziție (antiteza, oximoronul) și de adresare (invocația retorică, interogația retorică, exclamația retorică). Progresul și modernizarea expresiei câștigă prin asocieri noi de cuvinte, prin armonia frazei și prin muzicalitate. Această tendință reflectă dorința scriitorilor călători de a comunica nu doar detalii factuale, ci și percepțiile personale, stările sufletești și impactul emoțional al întâlnirilor cu noi peisaje și civilizații.

Cel de al șaselea capitol, *Structura discursului narativ*, oferă o imagine a evoluției prozei românești moderne, precum și a dezvoltării tehnicilor formale de expresie. În scrierile de călătorie forma cea mai frecvent utilizată este relatarea în stil indirect, îmbinată însă cu relatarea directă. Manieră deosebit de simplă, narația indirectă nu pune probleme de variere a structurii compoziționale. Planul autorului este predominant, prin natura literaturii de călătorie, și se concretizează în relatarea indirectă a succesiunii de evenimente, întreruptă rareori de scurte pasaje dialogate.

O oarecare evoluție compozițională se manifestă prin apariția monologului și a formelor incipiente, intermediare de stil indirect liber, însă destul de rar reprezentate în literatura de călătorie.

Postura de călător favorizează descrierea, iar jurnalele de călătorie devin adesea descrieri detaliate ale itinerariului parcurs. Scriitorul călător reconstruiește traseul său real, iar discursul său este marcat de secvențe descriptive, în funcție de peisajele și scenele întâlnite pe parcurs. Descrierea este esențială în jurnalele de călătorie, fiind fundamentul acestui gen literar, nu doar un ornament, cum se întâmplă în alte genuri. Prin descrierea de tip tablou autorul creează imagini detaliate și vii ale peisajelor și locurilor vizitate; descrierea de tip portret se axează pe detalierea trăsăturilor fizice, de caracter, obiceiurilor și comportamentului unor persoane, incluzând uneori contextul social și cultural, iar descrierea operelor de artă implică și evocarea unei atmosfere istorice sau culturale asociate acestora.

Studiul *Contribuția scriitorilor călători din secolul al XIX-lea la dezvoltarea limbii române literare* reprezintă o analiză care are scopul de a completa, pe cât posibil, tabloul limbajului literar specific secolului al XIX-lea, o perioadă a schimbărilor normelor lingvistice, evidențiind acele particularități de tip lingvistic, stilistic și narativ care servesc creației estetice.

BIBLIOGRAFIE

- ALECSANDRI, Vasile, *Opere complete*, III, Proză, Editura Companiei Socecu & Comp., București, 1876.
- ALECSANDRI, Vasile, *Proză, Dicționar grotesc*, Editura pentru Literatură, București, 1966.
- ALECSANDRI, Vasile, *Despre literatură*, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1955.
- ALECSANDRI, Vasile, *Scrisori Vol. I*, Editura Socec, București, 1904.
- ANGHELESCU, Mircea, *Lâna de aur. Călătorii și călătoriile în literatura română*, Editura Cartea românească, București, 2015.
- ANGHELESCU, Mircea, *Călători români și călătoriile lor în secolul al XIX-lea*, Editura Polirom, Iași, 2018.
- ASACHI, Gheorghe, *Omul literat*, în revista *Albina românească*, nr.12, 9 februarie 1839.
- ASACHI, Gheorghe, *Scrieri literare*, ed. N.A. Ursu, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1957.
- AVRAM, Mioara, *Introducere*, în Timotei Cipariu, *Opere*, II, ediție de Carmen Gabriela Pamfil, Editura Academiei Române, București, 1992.
- BĂLĂȘOIU, Cezar, *Probleme ale discursului raportat*, București, Editura Universității din București, 2017.
- BĂRBUȚĂ, Ion, *Organizarea informațională a enunțului în limba română*, www.academia.edu, [https://doi.org/10.52505/1857-4300.2022.3\(318\).02](https://doi.org/10.52505/1857-4300.2022.3(318).02)
- BÂRLEA, P. Gh., R.-M. BÂRLEA, *Lexicul românesc de origine franceză*, Târgoviște, 2000.
- BENVENISTE, Emile, *Problèmes de linguistique Générale*, Paris, Gallimard, 1993.
- BEZA, Marcu, *Din Anglia. Însemnările unui literat*, Viața românească, Iași, 1940.
- BOGDAN OPREA, Helga, *Relatinizarea limbii române*, Editura Universității din București, 2011.
- BUDAGOV, R., *Introducere în știința limbii*. Traducere și note de G. Mihăilă, București, 1961.
- BULGĂR, G., *Despre contribuția lui C. Negruzzi la dezvoltarea limbii noastre literare*, în *Limbă și literatură*, I, 1955.
- BULGĂR, G., *Scriitori români despre limbă și stil*, Editura Albatros, București, 1976.
- CĂLINESCU, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Onești, Editura Aristarc, 1998.
- CHIVU, Gh., PANĂ DINDELEGAN, G., DRAGOMIRESCU, A... *Studii de istorie a limbii române – Morfosintaxa limbii literare în secolele al XIX-lea și al XX-lea*, Editura Academiei Române, București, 2015.
- CHIVU, Gh., *Metafora în opera scriitorilor romantici români*, în LR, XXII, 1973, nr. 3.
- CHIVU, Gh., *Comparația în opera scriitorilor romantici români*, în LR, XXIII, 1974, nr. 6.

CHIVU, Gh., *Epitetul în opera scriitorilor romantici români*, în „Studii de limbă literară și filologie”, III, Editura Academiei Române, București, 1974.

CIOBANU, Fulvia; FICȘINESCU, Florica; RĂDULESCU, Marina; RIZESCU, I.; VASILIU, Laura, *Formarea cuvintelor în limba română*, Editura Academiei, București, 1978.

COȘERIU, Eugen, *Lecții de lingvistică generală*, Chișinău, Editura ARC 2000.

COȘERIU, Eugen, *Omul și limbajul său*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2009.

COȘERIU, Eugen, *Lingvistica textului. O introducere în hermeneutica sensului*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2013.

COTEANU, I., *Stilistica funcțională a limbii române. Stil, stilistică, limbaj*, București, Editura Academiei, 1973.

COTEANU, Ion, Marius Sala, *Etimologia și limba română*. București, Editura Academiei, 1987.

CRISTEA, Teodora. *Grammaire structurale du français contemporain*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1979.

CUMPENAȘU, G., *Interjecția în limba română. Structura semantică și gramaticală*, Pitești, Editura Universității din Pitești, 2017.

DENSUSIANU, Ovid, *Opere, I*, Editura pentru Literatură, București, 1968.

DEROY, Louis, *L'emprunt linguistique*, Paris, Les Belles Lettres, 1956.

DIACONESCU, Paula, *Elemente de istorie a limbii române literare moderne. Partea I. Probleme de normare a limbii literare moderne (1830-1880)*, Universitatea din București, 1974.

DIMITRESCU, Florica, *Istoria limbii române: fonetică, morfosintaxă, lexic*, București, Editura Logos, 1987.

DIMITRESCU, Florica, *Dinamica lexicului românesc*, Cluj-Napoca, Clusium, 1995.

DJAMO-DIACONIȚĂ, Lucia, în *Elemente lexicale de origine italiană în limba documentelor slavo-române (sec. IV-XVI)*, SCL XXI, 1970, nr.5.

DOMINTE, Constantin, *Negația în limba română*, București, Editura FRM, 2003.

DUDA, Gabriela, *Analiza textului literar*, București, Editura Humanitas, 2000.

ELIADE, Pompiliu, *Influența franceză asupra spiritului public în România. Originile*, Humanitas, București, 2000.

FAIFER, Florin, *Semnele lui Hermes. Memorialistica de călătorie (până la 1900) între real și imaginar*, Editura Minerva, București, 1993.

FRÂNCU, Constantin, *Gramatica limbii române vechi (1521-1780)*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2009.

FRÂNCU, Constantin, *Vechimea și răspândirea formelor să deie, să steie, să beie să ieie în graiurile dacoromâne*, în SCL, XXII, 1971, nr.3.

FONTANIER, Pierre, *Figurile limbajului*. Traducere, prefață și note de Antonia Constantinescu, București, Editura Univers, 1977.

GARDIES, J., *Tentative d'une définition de la modalité*, Paris, 1981.

GÎNSAC, Ana-Maria; CAMARĂ, Iosif; MOSCAL, Dinu; UNGUREANU, Mădălina, *Practici de traducere a numelor proprii în scrisul românesc premodern (1780-1830)*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2017.

GENETTE, Gerard, *Figuri*, București, Editura Univers, 1978.

GHEORGHE, Mihaela, *Construcții pseudoscindate în româna veche*, Diacronia 6, 30 septembrie 2017.

GHEȚIE, Ion (coord.), *Istoria limbii române literare*, București, Editura Academiei Române, 1997.

GOLDIȘ-POALELUNGI, Ana, *L'influence du français sur le roumain (Vocabulaire et syntaxe)*, Société des Belles Lettres, Dijon, 1973.

GOLESCU, Dinicu, *Însemnare a călătoriei mele, Constantin Radovici din Golești, făcută în anul 1824, 1825, 1826*, Editura Eminescu, București, 1971, ediție de Gheorghe Popp.

GRUPUL μ, *Retorică generală*, București, Editura Univers (ediția în limba română), 1974.

GUȚU ROMALO, Valeria, *Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1973.

GUȚU ROMALO, Valeria (coordonator), *Gramatica limbii române, I, Cuvântul, II, Enunțul*, București, Editura Academiei, 2008.

HELIADÉ RĂDULESCU, Ion, *Paralelism între dialectele roman și italian*, București, Tipografia lui I.Eliade, 1841.

HELIADÉ RĂDULESCU, Ion, *Scieri lingvistice*, ediție și studiu de Ion Popescu-Sireteanu, Editura Științifică, București, 1973.

HELIADÉ RĂDULESCU, Ion, *Vocabular de vorbe streine, în Scieri alese*, Tipografia G.A. Lăzăreanu, București, 1909.

HELIADÉ RĂDULESCU, Ion, *Gramatica românească*, ediție și studiu de Valeria Guțu Romalo, Editura Eminescu, București, 1980.

HRISTEA, Theodor, *Sinteze de limba română*, București, Albatros, 1984.

HRISTEA, Theodor, *Sinonimia frazeologică și lexico-frazeologică*, în „România literară”, nr. 29, 1978.

IOAN, Petru, *Logică, adevăr formal și relevanță interpretativă*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988.

IORDAN, Iorgu, *Limba română contemporană*, Editura Ministerului Învățământului, București, 1956.

IORDAN, Iorgu, *Stilistica limbii române*, București, Editura Științifică, 1975.

IORDAN, Iorgu (coord.), *Istoria lingvisticii românești*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978.

IORDAN, Iorgu, *Importanța limbii române pentru studiile de lingvistică romanică*, în „Actele celui de-al XII-lea Congres Internațional de Lingvistică și Filologie romanică”, vol. I, București, 1970.

IOSIFESCU, S., *Literatura de frontieră*, Editura Enciclopedică Română, București, 1971.

IVĂNESCU, G., *Istoria limbii române*, Editura Junimea, Iași, 2000.

MAINGUENEAU, Dominique, *Lingvistică pentru textul literar*, Iași, Editura Institutul European, 2008.

MAIORESCU, Titu, *Despre scrierea limbii române*, Edițiunea și Imprimeria Societății Junimea, Iași, 1866.

MAIORESCU, Titu, *Critice*, vol II, Editura pentru literatură, București, 1967.

MAIORESCU, Titu *În contra direcției de astăzi în cultura română*, publicat în „Convorbiri literare”, nr.19. - Anul II, Iași, 1868.

MANCAȘ, Mihaela, *Stilul indirect liber în româna literară*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1972.

MANCAȘ, Mihaela, *Istoria limbii române literare. Perioada modernă (sec.al XIX-lea)*, București, Tipografia Universității București, 1974.

MANCAȘ, Mihaela, *Limbajul artistic românesc modern. Schiță de evoluție*, Editura Universității din București, 2005.

MANCAȘ, Mihaela, *Dicționar de stilistică. Poetică, Retorică, Naratologie, Versificație*, Ediția a II-a, București, Editura Spandugino, 2023.

MANOLESCU, I., *Literatura memorialistică*, Humanitas, București, 1996.

MARCU, Florin, *Marele dicționar de neologisme (MDN)*, București, Editura Saeculum, 2001.

MARINO, Adrian, *Prezențe românești și realități europene. Jurnal intelectual*, Iași, Polirom, 2004.

MEUNIER, André, *Modalité et communication*, în „Langue française”, nr. 21, 1974.

MUNTEANU, Ștefan; Țără, Vasile, *Istoria limbii române literare*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1978.

MUNTEANU, Ștefan; Țără, Vasile, *Istoria limbii române literare*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983.

NEGRUZZI, Costache, *Opere alese*, vol. I, „Scrisoarea XXXIII (Despre limba românească)”, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1955.

NICULESCU, Alexandru, *Individualitatea limbii române între limbile romanice*, II, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978.

OPREA, Ioan, NAGY, Rodica, *Istoria limbii române literare, Epoca modernă*, Suceava, Editura Universității Suceava, 2002.

PANĂ DINDELEGAN, Gabriela, *Elemente de gramatică. Dificultăți, controverse, noi interpretări*, București, Editura Humanitas, 2003.

PANĂ DINDELEGAN, Gabriela, *The Grammar of Romanian*, Oxford University Press, 2013.

PANĂ DINDELEGAN, Gabriela (coord.), *Gramatica de bază a limbii române (GBLR)*, ediția a II-a, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2016.

PAPU, Edgar *Călătoriile Renașterii și noi structuri literare*, Editura Pentru Literatură Universală, București, 1967.

PASCU, G., *Sufixe românești*, București, Editura Librăria Socec & Co., 1916.

PETRESCU, Ioana, *Concepția lingvistică a lui Aron Pumnul*, în *Cercetări de Lingvistică*, XI, 1966, nr.2.

PUȘCARIU, Sextil, *Cercetări și studii*, București, Editura Minerva, 1974.

RALET, Dimitrie, *Limba noastră în România literară*, Iași, nr. 16, 30 aprilie 1855

RALET, Dimitrie, *Suvenire și impresii de călătorie*, ediție de Mircea Angheliescu, Editura Minerva, București, 1979.

RALET, Dimitrie, *O plimbare. La iarmarocul Fălticeniilor*, în revista *Propășirea (Foaie științifică și literară)* nr.3, 23 ianuarie 1844.

REBOUL, Anne; MOESCHLER, Jaques, *Pragmatica discursului*, Iași, Editura Institutul European, Seria Științele limbajului, 2010.

ROULET, Eddy, et.al. *L'articulation du discours en français contemporain*, Editura Peter Lang, Berna, 1985.

ROSETTI, Alexandru; Cazacu, B.; Onu, Liviu, *Istoria limbii române literare*, București, Minerva, 1971.

SECHE, Mircea, *Schiță de istorie a lexicografiei românești*, Editura Științifică, București, 1966.

SIMION, Eugen, *Ficțiunea jurnalului intim*, vol. I: *Există o poetică a jurnalului*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005.

SOARE, Liliana, *Școala Ardeleană. Lexicul scrierilor de popularizare a științei*, Editura Universității din Pitești, Pitești, 2012.

STANCIU-ISTRATE, Maria, *Calcul lingvistic în limba română (cu specială referire la scrieri beletristice din secolul al XIX-lea)*, București, Editura Academiei Române, 2006.

- ȘERBĂNESCU, Andra, *Construcții scindate*, în „Limba română”, 1996, vol. 35.
- ȘTEFĂNESCU, Ariadna, *Conectorii pragmatici*, Editura Universității din București, 2007.
- TOPALĂ, Dragoș Vlad, *Derivarea cu sufixe în „Însemnare a călătoriei mele”*, în „Studii și cercetări lingvistice”, 1-2/2003, București, Editura Academiei Române.
- TREBONIU Laurian, August, *Tentamen criticum in originem, derivationemet formam linguae romanicae*, Viena, 1840; republicat, ed. Kătălin Dumitrașcu, Craiova, Editura Universitaria, 2002.
- UNBEGAUN, Boris, *Le calque dans les langues slaves litteraires*, în „Revue des Etudes slaves”, XII. 1932.
- URSU, Despina, *Adaptarea adjectivelor neologice în limba română literară din perioada 1760-1860*, în *Studii de limbă literară și filologie*, I, București, 1969
- URSU, Despina, *Glosare de neologisme din perioada 1830-1860*, în *Limba română*, XIII, 1966, nr. 3.
- URSU, N. A., *Observații asupra adaptării adjectivelor neologice la sistemul morfologic al limbii române în jurul anului 1800*, în „Limba română”, XIII, 1964, nr. 5
- URSU, D., Ursu N. A., *Observații asupra neologismelor în „Dicționarul limbii române”*, în „Anuar de lingvistică și istorie literară”, Iași, 1970
- URSU N.A., Ursu D., *Împrumutul lexical în procesul modernizării limbii române literare. I. Studiu lingvistic și de istorie literară*, Iași, 2004.
- VIANU Tudor, *Arta prozatorilor români*, vol II, Editura Pentru Literatură, București, 1966.
- VIANU, Tudor, *Studii de stilistică*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1968.
- VIANU, Tudor, *Scrieri de călătorie, Imagini italiene*, Editura Sport-Turism, București, 1978.
- WRIGHT, G.H., *Un eseu în logica modală. Studii de logică și fundamente ale matematicii*, North-Holland Publishing Company, Amsterdam, 1951.
- ZAFIU, Rodica, *Narațiune și poezie*, Editura All, București, 2000.
- ZAFIU, Rodica, *Constituirea unei norme gramaticale: relativul „pe care”*, LR, LVIII (2), editura Academiei, București, 2009.
- ZAMFIR, Mihai, *Din secolul romantic*, Editura Cartea Românească, București, 1989.

DICȚIONARE :

- DEX, *Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Academiei Române, București, 1996.
- DN, *Dicționar de neologisme*, Editura Republicii Socialiste România, București, 1978.
- DILF, *Dicționar de împrumuturi lexicale din limba franceză*, Editura Universitaria, Craiova, 2009.
- Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*, Editura Academiei Române, București, 1979.
- AVRAM, Andrei, Marius Sala (red. resp.), *Dicționarul etimologic al limbii române*, București, Editura Academiei Române, 2005.
- CIORĂNESCU, Alexandru, *Dicționarul etimologic al limbii române*, ediție îngrijită și traducere din spaniolă de Tudora Șandru-Mehedinți și Magdalena Popescu-Marin, București, Ed. Saeculum I.O., București, 2002.
- Academia Română, Institutul de Lingvistică, *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, Editura Academiei, 1975.
- Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2009.

SURSE:

- DGI = Dinicu Golescu, *Însemnare a călătoriei mele Constantin Radovici din Golești făcută în anul 1824, 1825, 1826*, Editura Eminescu, București, 1971.
- GAE = Gheorghe Asachi, *Estract din jurnalul unui călător moldovan, în Călători români și călătoriile lor în secolul al XIX-lea*, ediție îngrijită și prefațată de Mircea Angheliescu, Editura Polirom, Iași, 2018.
- GAC = Grigore Alexandrescu, *Cozia, în Propășirea (Foaie științifică și literară)*, Editura Minerva, București, 1980, ediție îngrijită de Mariana Costinescu și Petre Costinescu.
- GAP = Grigore Alexandrescu, *Pasaj dintr-o relație de voiaj în Țara Românească, în Propășirea (Foaie științifică și literară)*, Editura Minerva, București, 1980, ediție îngrijită de Mariana Costinescu și Petre Costinescu.
- GAM = Grigore Alexandrescu, *în Călători români și călătoriile lor în secolul al XIX-lea*, ediție îngrijită și prefațată de Mircea Angheliescu, Editura Polirom, Iași, 2018.
- VAO = Vasile Alecsandri, *O preumblare prin munți, în Propășirea (Foaie științifică și literară)*, Editura Minerva, București, 1980, ediție îngrijită de Mariana Costinescu și Petre Costinescu.
- CNV = Costache Negri, *Veneția, în Propășirea (Foaie științifică și literară)*, Editura Minerva, București, 1980, ediție îngrijită de Mariana Costinescu și Petre Costinescu.
- IVC = I. Voinescu II, *Câteva zile pe munți, în Propășirea (Foaie științifică și literară)*, Editura Minerva, București, 1980, ediție îngrijită de Mariana Costinescu și Petre Costinescu.
- DRO = Dimitrie Rallet, *O plimbare. La iarmarocul Fălticenilor, în Propășirea (Foaie științifică și literară)*, Editura Minerva, București, 1980, ediție îngrijită de Mariana Costinescu și Petre Costinescu.
- DRS = Dimitrie Rallet, *Suvenire și impresii de călătorie, în Călători români și călătoriile lor în secolul al XIX-lea*, ediție îngrijită și prefațată de Mircea Angheliescu, Editura Polirom, Iași, 2018.
- ATL = August Treboniu Laurian, *Roma, în Călători români și călătoriile lor în secolul al XIX-lea*, ediție îngrijită și prefațată de Mircea Angheliescu, Editura Polirom, Iași, 2018.
- CNP = Costache Negruzzi, *Scrisoarea I (Primblare), Scrisoarea XXVIII (Pelerinagiu), Scrisoarea XXX (Băile de la Ems), în Opere, vol. I, Păcatele tinerețelor*, Editura Minerva, București, 1974.
- CBC = Cezar Bolliac, *Călătorie arheologică în România, în Călători români și călătoriile lor în secolul al XIX-lea*, ediție îngrijită și prefațată de Mircea Angheliescu, Editura Polirom, Iași, 2018.
- API = Alexandru Pelimon, *Impresiuni de călătorie în România, în Călători români și călătoriile lor în secolul al XIX-lea*, ediție îngrijită și prefațată de Mircea Angheliescu, Editura Polirom, Iași, 2018.
- ISO = Ioan Slavici – *O scrisoare din Italia – în Călători români și călătoriile lor în secolul al XIX-lea*, ediție îngrijită și prefațată de Mircea Angheliescu, Editura Polirom, Iași, 2018.
- DZS = Duiliu Zamfirescu – *Scrisori din Italia – în Călători români și călătoriile lor în secolul al XIX-lea*, ediție îngrijită și prefațată de Mircea Angheliescu, Editura Polirom, Iași, 2018.
- DBC = Dimitrie Bolintineanu, *Călătorii, I, II*, Editura pentru Literatură, București, 1968.
- NFE = Nicolae Filimon, *Escursiuni în Germania meridională, în Călători români și călătoriile lor în secolul al XIX-lea*, ediție îngrijită și prefațată de Mircea Angheliescu, Editura Polirom, Iași, 2018.
- ICD = Ion Codru Drăgușanu, *Peregrinul transilvan, în Călători români și călătoriile lor în secolul al XIX-lea*, Editura Polirom, Iași, 2018.

IVS = Iosif Vulcan, *Suveniri de călătorie*, în *Călători români și călătoriile lor în secolul al XIX-lea*, ediție îngrijită și prefăcută de Mircea Angheliescu, Editura Polirom, Iași, 2018.

SIGLE

DEX = (Coteanu, I., Seche, L., Seche M., coordonatori), *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1988.

CLRE = *CLRE. Corpus lexicografic românesc electronic*, realizat în cadrul Departamentului de lexicologie și lexicografie de la Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide” al Academiei Române - Filiala Iași, de: Alina-Mihaela Bursuc, Marius-Radu Clim, Mioara Dragomir, Cristina Florescu, Gabriela Haja, Laura Manea, Mariana Nastasia, Elena Isabelle Tamba, Claudiu-Marian Teodorescu, 2021–, <https://clre.solirom.ro/>.

DA = *Dicționarul limbii române*. Redactat sub egida Academiei Române. Sub conducerea lui Sextil Pușcariu. Tomul I, partea I: A-B, București, Librăriile Socec & Co. și C. Sfetea, 1913 (apărut pe fascicule în 1906-1912); tomul I, partea II: C, București, Tipografia Ziarului „Universul”, 1940; tomul I, partea III, fascicula I: D-de, București, „Universul”, Intreprindere Industrială a Statului, 1949; tomul II, partea I: F-I, București, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului. Imprimeria Națională, 1934; tomul II, partea II, fascicula I: J – lacustru, București, Tipografia Ziarului „Universul” S.A., 1937; tomul II, partea II, fascicula II: Ladă – lepăda, București, Tipografia Ziarului „Universul” S.A., 1940; tomul II, partea II, fascicula III: Lepăda – lojniță, București, Tipografia Ziarului „Universul” S.A., 1948; în ediția anastatică digitală, <https://dlr1.solirom.ro/>.

DLR = *Dicționarul limbii române*. Serie nouă. Redactat sub egida Academiei Române. Redactori responsabili: acad. Iorgu Iordan, acad. Alexandru Graur și acad. Ion Coteanu. Din anul 2000, redactori responsabili: acad. Marius Sala și acad. Gheorghe Mihăilă. București, Editura Academiei. Tomul I, partea a 3-a, litera D (*D – Deînmulțit*), 2006; tomul I, partea a 4-a, litera D (*Deja – Deținere*), 2006; tomul I, partea a 5-a, litera D (*Deținut – Discopotiriu*), 2007; tomul I, partea a 6-a, litera D (*Discord – Dyke*), 2009; tomul I, partea a 7-a, litera E (*E – Erzaț*), 2009; tomul I, partea a 8-a, litera E (*Es – Ezredeș*), 2010; tomul III, literele J, K, Q, 2010; tomul IV, litera L (*L – Lherzolită*), 2008; tomul V, litera L (*Li – Luzulă*), 2008; tomul VI, litera M, 1965-1968; tomul VII, partea 1, litera N, 1971; Tomul VII, partea a 2-a, litera O, 1969; tomul VIII, partea 1, litera P (*P – Păzui*), 1972; tomul VIII, partea a 2-a, litera P (*Pe – Pînar*), 1974; tomul VIII, partea a 3-a, litera P (*Pînă – Pogribanie*), 1977; tomul VIII, partea a 4-a, litera P (*Pogrijanie – Presimțire*), 1980; tomul VIII, partea a 5-a, litera P (*Presin – Puzzolană*), 1984; tomul IX, litera R, 1975; tomul X, partea 1, litera S (*S – Sclabuc*), 1986; tomul X, partea a 2-a, litera S (*Scladă – Semînțarie*), 1987; tomul X, partea a 3-a, litera S (*Semn – Sîveică*), 1990; tomul X, partea a 4-a, litera S (*Slab – Spongios*), 1992; tomul X, partea a 5-a, litera S (*Spongiar – Swing*), 1994; tomul XI, partea 1, litera Ș, 1978; tomul XI, partea a 2-a, litera T (*T – Tocăliță*), 1982; tomul XI, partea a 3-a, litera T (*Tocăna – Twist*), 1983; tomul XII, partea I, litera Ț, 1994; tomul XII, partea a 2-a, litera U, 2002; tomul XIII, partea 1, litera V (*V – Veni*), 1997; tomul XIII, partea a 2-a, litera V (*Venial – Vizurină*), 2002; tomul XIII, partea a 3-a, litera V (*Viclă – Vuzum*) și literele W, X, Y, 2005; tomul XIV, litera Z, 2000; în ediția anastatică digitală, <https://dlr1.solirom.ro/>.

DELR = *Dicționarul etimologic al limbii române*. [Ediție online]. Coordonatori: Ion Giurgea, Cristian Moroianu, 2021–; ediția digitală, <https://delr.lingv.ro/>

DGLR = Simion Eugen (Coordonator), *Dicționarul general al literaturii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2006.

DOOM² = Vintilă-Rădulescu Ioana (coord.), *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a II-a, București, Editura Univers Enciclopedic, 2005.

DOOM³ = Vintilă-Rădulescu Ioana (coord.), *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a II-a, București, Editura Univers Enciclopedic, 2021.

DS = Mihaela Mancaș, *Dicționar de stilistică. Poetică, Retorică, Naratologie, Versificație*, Ediția a II-a, București, Editura Spandugino, 2023, p.136.

DTG = G. Pană Dindelegan, R. Zafiu, A. Dragomirescu et al., *Dicționar de termeni gramaticali și concepte lingvistice conexe*, București, 2023.

FCLR = *Formarea cuvintelor în limba română*, 1978, Volumul I, *Compunerea*, de Fulvia Ciobanu și Finuța Hasan, 1970, Mioara Avram, Elena Carabulea, Vol. II, *Prefixele* de Fulvia Ciobanu, Florica Ficșinescu, Marina Rădulescu, I. Rizescu, Laura Vasiliu, Editura Academiei, București.

GALR, I, II = Guțu Romalo, Valeria (Coordonator) *Gramatica limbii române, I, Cuvântul, II, Enunțul*, București, Editura Academiei, 2008.

GBLR = Pană Dindelegan, Gabriela (coord.), *Gramatica de bază a limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2016.

MDN = Marcu, Florin, *Marele dicționar de neologisme*, București, Editura Saeculum, 2001.

SILR, 2015 = *Studii de istorie a limbii române. Morfosintaxa limbii literare în secolele al XIX-lea și al XX-lea*, București, Editura Academiei Române.